

GRAMATICĂ 5

FIȘE DE LUCRU pe lecții și unități de învățare CU ITEMI ȘI TESTE DE EVALUARE

Editura Paralela 45

Argument	5
-----------------------	---

Unitatea 1. ACTUALIZAREA CUNOȘTIINȚELOR DIN CLASA A IV-A

<i>Fișa nr. 1</i>	7
<i>Fișa nr. 2</i>	8
<i>Fișa nr. 3</i>	10
<i>Fișa nr. 4</i>	12
<i>Test inițial nr. 1</i>	15
<i>Test inițial nr. 2</i>	18

Unitatea 2. ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE

Alfabetul limbii române. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic.	
Dicționarul. Articolul de dicționar	22
Tipuri de sunete: Vocală. Consoană. Semivocală	24
Correspondența dintre literă și sunet	25
Silaba. Accentul	27
<i>Test stadial nr. 1</i>	30

Unitatea 3. VOCABULARUL

Cuvântul, unitate de bază a vocabularului. Cuvântul și contextul.	
Forma și sensul cuvintelor	33
Categorii semantice. Sinonime. Antonime	36
Câmpul lexical	40
Variație stilistică. Limba standard. Normă și abatere. Istoria cuvintelor.	
Variații ale formei și ale sensului în timp	42
<i>Test stadial nr. 2</i>	44

Unitatea 4. SINTAXA

Enunțul. Clasificarea propozițiilor. Punctuația enunțului	48
<i>Test stadial nr. 3</i>	52

Unitatea 5. PĂRȚILE DE PROPOZIȚIE. PREDICATUL VERBAL

Predicatul verbal	55
<i>Test stadial nr. 4</i>	58

Unitatea 6. SUBIECTUL

Subiectul exprimat (simplu și multiplu)	61
Acordul predicatului cu subiectul	64
<i>Test stadial nr. 5</i>	66

Unitatea 7. ATRIBUTUL

Atributul	70
<i>Test stadial nr. 6</i>	73

Unitatea 8. MORFOLOGIA. VERBUL

Actualizarea cunoștințelor	77
----------------------------------	----

Modurile verbale. Indicativul. Timpurile modului indicativ. Timpul prezent.....	78
Timpul imperfect.....	82
Perfectul compus.....	85
Perfectul simplu.....	88
Mai-mult-ca-perfectul.....	91
Timpul viitor.....	93
Verbele auxiliare	96
Modul imperativ.....	98
Forme verbale nepersonale. Modul infinitiv	100
Modul participiu.....	103
Test stadial nr. 7	105

Unitatea 9. SUBSTANTIVUL

Substantivele comune, substantivele proprii. Genul și numărul substantivelor ...	109
Articolul hotărât, articolul nehotărât (definit/nedefinit)	113
Posibilități combinatorii ale substantivului (substantiv + atribut). Prepoziția.....	115
Test stadial nr. 8.....	118

Unitatea 10. PRONUMELE

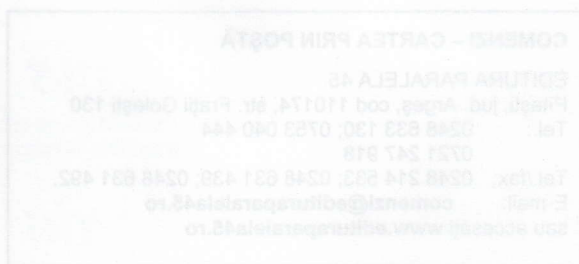
Pronumele personal. (Flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul)	122
Pronumele personal de politețe.....	125
Test stadial nr. 9.....	128

Unitatea 11. NUMERALUL

Numeralul cardinal.....	131
Numeralul ordinal	135
Test stadial nr. 10.....	138

Unitatea 12. ADJECTIVUL

Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul	142
Articolul demonstrativ. Gradele de comparație/de intensitate ale adjectivului	145
Test stadial nr. 11	150
Test final	153

2 Ortografie și ortoepie

FIȘA NR. 1

ALFABETUL LIMBII ROMÂNE. ORDONAREA CUVINTELOR DUPĂ CRITERIUL ALFABETIC. DICȚIONARUL. ARTICOLUL DE DICȚIONAR

Identificăm

1. Scrie în ordine alfabetică următoarele cuvinte: *carte, literă, sunet, cărturar, lexic, vocabular, dicționar, alfabet, articol, criteriu, vocală, semivocală, consoană, silabă, accent.*

.....

.....

.....

2. Caută următoarele cuvinte în *DOOM 2* și explică de ce cuvintele au în față semnul exclamării sau asterisc.

a) ! antic/antîc –

! computer –

! profesor/profesor –

! sublinia –

b) * disco –

* elidare –

* tomograf –

3. Folosind *DOOM 2*, subliniază forma corectă a cuvintelor.

- Antichitate/antichitate (epoca)
- conclusiv/concluziv
- sangvin/sanguin

Învățăm

4. Scrie forma din dicționar a cuvintelor:

• am mers –

• băieți –

• frumoși –

• dânsului –

Exersăm

IO_A 5. Încercuiește litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă).

- Sunt în ordine alfabetică următoarele cuvinte: cuvânt, cuvântător, cuvântare, (a) cuvânta. **A / F**
- În dicționar, adjectivele au forma de masculin, singular. **A / F**

IO_B 6. Scrie, pe spațiul punctat din fața substantivului din prima coloană, litera corespunzătoare explicației din coloana a doua.

– <i>DOOM</i>	A. totalitatea literelor așezate într-o ordine convențională, reprezentând sunetele de bază ale unei limbi;
– <i>alfabet</i>	B. operă lexicografică cuprinzând cuvintele unei limbi, organizate într-o anumită ordine (de obicei alfabetică);
– <i>dicționar</i>	C. Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic.

IO_C 7. Seria cu toate cuvintele în ordine alfabetică este:

- alfabet, alfabetar, alfabetic, alfabetizare, alfabetiza;
- dicționar, dicționăraș, dicțiune;
- silabă, silabic, silabisit, silabisire.

IS_B 8. Transcrie din dicționar explicația substantivului *fonetică*.

.....

.....

.....

.....

IS_B 9. Transcrie din *DEX* câte un cuvânt pentru fiecare abreviere (prescurtare).

- s.n. –
- vb. –
- înv. –

Utilizăm

ISb 10. Explică-i colegului de bancă, într-un text de 3-5 rânduri, în ce fel poți folosi *Dex online* pentru a descoperi forma corectă a unui cuvânt.

.....

.....

.....

.....

ISB 11. Să ne jucăm!

Scrie o propoziție în care primul cuvânt să înceapă cu **a**, al doilea cu **b**, al treilea cu **c** etc.
Vezi cât de departe poți ajunge!

FIȘA NR. 2

TIPURI DE SUNETE: VOCALĂ. CONSOANĂ. SEMIVOCALĂ

Identificăm

1. Subliniază cu o linie vocalele și cu două linii consoanele din textul următor. Încercuiește cu galben semivocalele.

A vorbi și a scrie corect gramatical înseamnă a avea puncte cardinale. Gramatica e lumina limbii române. Fără ea, cuvintele ar fi cu ochii arși de uitare și și-ar pierde potecile.

(Fănuș Neagu, *Insomnii de mătase*)

Învățăm

2. Subliniază cu albastru sunetul [i] vocalic și încercuiește cu galben sunetul [i] semi-vocalic din cuvintele următoare, după ce le-ai despărțit în silabe: *iarbă, idee, mioare, piele, veselie, iureș, zglobiu, Mihai*.

Exersăm

IO_A 3. Încercuiește litera A (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau F (dacă tu crezi că este falsă).

- În cuvântul *biblioteca* există cinci vocale. **A / F**
- În cuvântul *inimioară* există patru vocale, două semivocale și trei consoane. **A / F**
- În cuvântul *adevărat*, numărul consoanelor este egal cu numărul vocalelor. **A / F**
- Sunetul [e] din cuvântul *seară* este semivocală. **A / F**

IO_B 4. Scrie, în spațiul punctat din fața cuvântului din prima coloană, litera corespunzătoare din coloana a doua.

..... – *stilou*
..... – *leoaică*
..... – *machieaj*

- A.** cuvânt în care există nicio semivocală;
- B.** cuvânt în care există trei semivocale;
- C.** cuvânt în care există o semivocală;
- D.** cuvânt în care există două semivocale.

IO_C 5. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

Re Seria cu toate cuvintele care conțin câte două vocale este:

- a) vedere, carte, scris;
- b) idee, copii, erou;
- c) casă, băiat, școală.

Utilizăm

ISB

6. Scrie un text dialogat format din 8-10 replici, imaginându-ți că teritoriul vocalelor a fost invadat de consoane.

Observație. Vei rezolva acest exercițiu pe o foaie separată, pe care o vei adăuga în portofoliul personal.

FIȘA NR. 3

CORESPONDENȚA DINTRE LITERĂ ȘI SUNET

Identificăm

1. Completează tabelul următor.

Cuvântul	Numărul sunetelor	Numărul literelor
<i>dicționar</i>		
<i>alfabet</i>		
<i>Cecilia</i>		
<i>Gheorghe</i>		
<i>eram</i>		
<i>exemplu</i>		

2. Încercuiește cuvintele în care numărul literelor este egal cu numărul sunetelor: *cercel, seară, ceară, Alexandra, maci, ceas, câmpie, exercițiu, gherghet, geografie, girafă, ureche, George, vecin.*

Învățăm

3. Scrie câte două exemple de cuvinte care conțin grupul de sunete [cs] scris în două modalități diferite:

a) cs –

b) x –

4. Grupează pe coloane cuvintele: *Roxana, exercițiu, pix, examen, Alexa, existență, explozibil, auxiliar.*

Cuvinte în care sunetul [x] se pronunță [cs]	Cuvinte în care sunetul [x] se pronunță [gz]

5. Grupează pe coloane cuvintele: *eu, eră, este, elev, educație, el, energie, ele.*

Cuvinte care se pronunță cu [e] inițial	Cuvinte care se pronunță cu grupul [ie] inițial

Exersăm

IO_A 6. Încercuiește litera A (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau F (dacă tu crezi că este falsă).

- Grupul de litere *ghe* reprezintă un singur sunet în cuvântul *vegheau*. A / F
- În cuvântul *ciuperca* există 8 litere și 6 sunete. A / F

IO_B 7. Scrie, pe spațiul punctat din fața cuvântului din prima coloană, litera corespunzătoare din coloana a doua.

– <i>exercițiu</i>	A. 9 litere, 9 sunete;
– <i>ghiveci</i>	B. 7 litere, 7 sunete;
– <i>bisilabic</i>	C. 9 litere, 10 sunete;
– <i>telefon</i>	D. 7 litere, 6 sunete;
	E. 7 litere, 5 sunete.

IO_C 8. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

- Seria de cuvinte în care litera **g** redă singură sunetul [g] este:
 - a) gem, ger, ninge, ginere, morfologie;
 - b) mergeau, magiun, fragi, geam, geană.
- Seria de cuvinte în care litera **c** redă singură sunetul [č] este:
 - a) ceapă, ciob, cioară, ceas;
 - b) circ, cine, cerc, pace, face.
- Seria de cuvinte în care grupurile de litere **che**, **chi** notează un singur sunet, respectiv sunetul [k'], este:
 - a) chior, unchi, mănunchi, chiar;
 - b) chimie, ridiche, chenar, chibrit.

• Seria de cuvinte în care grupurile de litere **ghe, ghi** notează un singur sunet, respectiv sunetul [g'], este:

- unghie, ghimpe, ghinion, ghem, veghe;
- unghi, gheață, lighean, ghiozdan.

IS_A 9. În cuvântul *îndoaie* vocalele sunt, iar semivocalele sunt

Utilizăm

IS_B 10. Subliniază varianta pe care tu o consideri corectă în enunțul: *A scrie corect este/nu este mai important decât a vorbi corect.*

Justificare:

FIȘA NR. 4

SILABA. ACCENTUL

Identificăm

1. Încercuiește silaba accentuată din fiecare cuvânt.

O bibliotecă nu e pur și simplu un loc de depozitare a câtorva mii de volume, ci și un lucru viu, cald și familiar. (...) Nu te simți niciodată singur printre cărți.

(Nicolae Manolescu, *Cărțile au suflet*)

2. Grupează următoarele cuvinte după numărul consoanelor intervocalice și desparte cuvintele în silabe: *cântec, atlet, casă, mască, sculptor, lingvist, negru, atlas, vâslă, monstru, aspru.*

- VCV –
- VCCV –
- VCCCV –
- VCCCCV –
- VCCCCCV –